

O. POSTRUŽNIK, *Klek*. Zagreb, Moderna galerija

(1933). Između 1930—34. često boravi u Dalmaciji, gdje u svoje slikarstvo unosi snažnu kolorističku komponentu. Poslije putovanja po Francuskoj, Španjolskoj i Portugalu priređuje samostalnu izložbu u Zagrebu 1937. God. 1938. odlazi u Pariz, a poč. II. svj. r. vraća se u Zagreb. Do 1943. pretežno živi u Dalmaciji; tada se priključuje partizanskome pokretu. Nakon završetka II. svj. r. vraća se u Zagreb, ali i nadalje odlazi u Dalmaciju (Kobaš na Pelješcu). Bio je profesor na Akademiji u Zagrebu 1950—70; član JAZU od 1965.

P. se kao formirana umj. ličnost javio ciklusom *Groteske* (1925—27), bliskim novoj stvarnosti i G. Groszu. God. 1929. nastaje ključno djelo nje-

O. POSTRUŽNIK, *Kompozicija II*. Zagreb, Moderna galerija

gove rane faze — *Klek*, slika koja je sinteza klasičnoga osjećanja forme, iskustva nove stvarnosti, ali i ekspresionističkih elemenata skupljenih tijekom praškog boravka. God. 1934. tiska mapu grafika *Linorezi* u kojoj diskretnom satikom komentira svijet socijalne nepravde i nasilja. Poslije kraćega kriznog razdoblja i traganja za novim izražajnim mogućnostima, opredjeljuje se za kolorizam. U mediteranskom okolišu nalazi snažan poticaj za svoje preusmjerenje. Kao sinteza tih traganja nastaju djela *Šalata* (1940), *Mirjana* (1941) i *Plava vaza* (1941). To kolorističko iskustvo u najzrelijim lik. formulacijama primjenjuje i na kasnijim slikama (*Kuće na Silbi*, 1953; *Luda sa Šipana*, 1954; *Dvorište*, 1957; *Djevojka s cvijetom*, 1958). Redukcijom figuralnog predloška nakon 1959. unosi u svoje slikarstvo »znak« i posve sintetiziranu, gotovo plošnu formu. U sljedećem razdoblju razrađuje problem plohe (1959—65), problem svjetla (1966—69), dok u posljednjoj fazi sintetizira boju i oblik (1969—78). Bavio se keramikom. — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Lisabonu, Beogradu, Osijeku, Sarajevu, Splitu i Zadru. God. 1958—61. izlagao u neformalnoj grupi s F. Šimunovićem i S. Šohajom. Retrospektivna izložba priređena mu je u Zagrebu 1976.

LIT.: Z. Vojnović, Izložba Otona Postružnika, *Ars* 37, 1937, 2. — B. Vižintin, O izložbi Otona Postružnika, *Izvor*, 1949, 1. — J. Depolo, Za Otona Postružnika — protiv njegovih kritičara, *ČIP*, 1. VI. 1955. — G. Gamulin, Oton Postružnik, Zagreb 1959. — Z. Rus, Oton Postružnik, *Kolo*, 1969, 7. — M. Šolman, Oton Postružnik, *ŽU*, 1972, 17. — K. Ambrozić, André Lhote i njegovi jugoslavenski učenici (katalog), Beograd 1974. — I. Reberski, Oton Postružnik 1923—1976 (katalog), Zagreb 1976. — Ista, In Memoriam 1900—1978 (katalog), Zagreb 1980. — Z. Tonković, Oton Postružnik, u katalogu: Galerija Bol, Bol 1981. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988. Ž. Ké.

POŠA, Gustav, slikar (? 1825 — Budimpešta, 17. VI. 1900). Potomak stare požeške porodice. Radio je kao odvjetnik u Požegi. Sudeći po načinu slikanja, školovao se vjerojatno u Njemačkoj, a vidljivi su utjecaji flaman-skih i nizozemskih majstora. Teme su mu portreti osoba iz obiteljskoga

kruga i znanih požeških ličnosti. Jedna očuvana mrtva priroda upućuje na zaključak da je slikao i druge motive. Njegova paleta u osnovi ima zemljani ton, a oko 1886. postaje šarena (*Portret Svetozara Kuševića*). Za II. svj. r. u Šidu je propao veći dio Pošina opusa; očuvana se djela nalaze u Muzeju Požeške kotline te u požeškim i zagrebačkim priv. zbirkama. Izložba njegovih slika održana je u Požegi 1977.

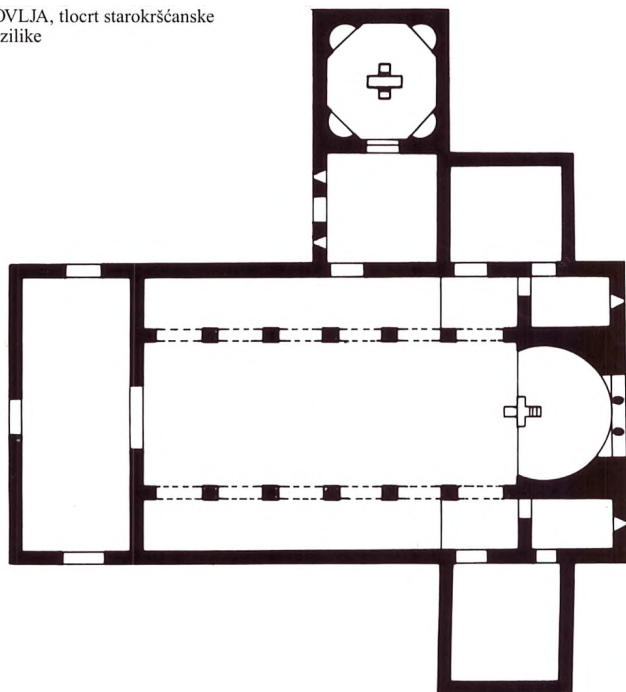
LIT.: Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — M. Peić, Hrvatski umjetnici, Zagreb 1968. — E. Geber, Gustav Poša (katalog), Požega 1977. — Ž. Ču.

POTOČNJAK, Vladimir, arhitekt (Novi Vinodolski, 17. I. 1904 — Zagreb, 16. V. 1962). Diplomirao arhitekturu na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1926. Radio u Parizu kod A. Loosa i u Frankfurtu/M kod E. Maya, 1928—30. u Zagrebu kod H. Ehrlicha, a poslije samostalno. Bio je odlučan zagovornik moderne arhitekture, a u svojem je radu nastojao povezati lokalnu tradiciju s novim arhit. nazorima. U razdoblju između dva rata projektirao je kupalište i nekoliko vila u Novome Vinodolskom te desetak obiteljskih kuća u primorju, Petrinji i Zagrebu (vlastita drvena kuća), stambene zgrade u Zagrebu i Osijeku, a 1936—39. tvornicu aluminija u Lozovcu kraj Šibenika te više tvorničkih upravnih i stambenih zgrada. Sudjelovao je na više natječaja: stambeno naselje u Zlynu (Češka), željezničarsko stambeno naselje u Sarajevu (1936), hipotekarna banka u Novome Sadu (1938), Etnografski muzej u Beogradu (1938). Poslije 1945. bavio se pitanjima tipizacije i standardizacije u građevinarstvu. U zajednici s A. Urlichom i Z. Neumannom dobiva 1947. prvu nagradu na natječaju za zgradu Predsjedništva vlade u Beogradu. Projektirao je u suradnji s drugim autorima više stambenih zgrada u Zagrebu i Karlovcu, školu u Križevcima te industrijske zgrade u Veloj Luci, Prviću (tvornica sardina), Raši (pogon separacije) i Puli (tvornica laboratorijskoga stakla). Izveo je unutrašnje uređenje zgrade Sabora u Zagrebu. Bavio se publicističkim radom, a 1939. objavio je prvi stručni prikaz moderne hrv. arhitekture. Preveo je kapitalno djelo E. Neuferta *Bauordnungslehre* (Beograd 1952).

BIBL.: O arhitektonskim natječajima kod nas, Građevinski vjesnik, 1938, 3; Arhitektura u Hrvatskoj 1888—1938, ibid., 1939, 4—5.

LIT.: T. Premerl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Arhitektura, 1976, 156—157. — Isti, Pobjeda moderne, ibid. — Z. Vrkljan, Dipl. ing. arh. Vladimir Potočnjak, ČIP, 1977, 6. — T. Premerl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1989. — Z. Vrkljan, Sjećanja, T. Pl.

POVLJA, tlocrt starokršćanske bazilike

POTOČNJAK, Vlado, slikar (Struga kraj Ludbrega, 11. VIII. 1924). Slikao figuralne kompozicije (*Mesopust*, 1954); nakon 1960. opredjeljuje se za strukturalno-asocijativni izraz (ciklus *Kamen i more*). U novijem razdoblju radi dekorativne reljefe u drvu, slika motive iz djetinjstva i rata. Ilustrirao je pjesme S. Quasimoda, D. Gervaisa, M. Balote, Z. Črnje. — Samostalno je izlagao u Slavonskome Brodu, Samoboru, Varaždinu, Rijeci, Beogradu, Ljubljani, Bakru, Opatiji, Ferrari, Bologni, Modeni, Vareseu i Faenzi.

G. POŠA, *Ženski portret*. Zagreb, Moderna galerija

LIT.: Z. Kolacio, Slike Vlade Potočnjaka, Novi list, 20. II. 1954. — B. Vižintin, Potočnjak, kamen i more (katalog), Beograd 1960. — R. Matejčić, L. Rubboli i V. Ekl, La poesia di Quasimodo interpretata del pittore Potočnjak (katalog), Como 1970. — B. Lukić, Vlado Potočnjak 1941—1971 (katalog), Bakar 1971. — V. Ekl, Vladimir Potočnjak, Rijeka 1984. — Ž. Sa.

POVIJEST UMJETNOSTI → ZNANOST O UMJETNOSTI

POVLJA, selo na otoku Braču. Iz starokršć. su doba očuvani dijelovi bazilike koja je dijelom očuvana do krova; osobito se ističe apsidni dio s trodijelnim prozorom na stupice. Osmerokutna krstionica s kupolom danas je sastavni dio župne crkve. Bazilika i krstionica datiraju se u V—VI. st. U krstionici su djelomično očuvane i freske iz istoga doba. Krstionicu su u XII. st. benediktinci pretvorili u crkvu, a u XVIII. i XIX. st. dodani su brodovi i kapele. Od benediktinske su crkve očuvani nadvratnik (danas u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu) s natpisom majstora Radonje iz XII. st. i *Povaljska listina*, napisana zapadnoćirilskim pismom iz 1250. Uz crkvu su dijelovi samostana i obrambena kula, popravljena 1551. i 1559.

LIT.: I. Ostojić, Benediktinska opatija u Povljima na otoku Braču, Split 1934. — Isti, Starokršćanska bazilika i rimski spomenici u Povljima na Braču, Prilozi — Dalmacija, 1960.

V. POTOČNJAK, *Kamen i more*

